

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง ปีการศึกษา 2536 ในด้านการใช้บริการและกิจกรรมของห้องสมุด การใช้วัสดุสารนิเทศของห้องสมุด การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนการสอน และการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเสริมความรู้ของครู

ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง ปีการศึกษา 2536 จำนวน 5 เขตการศึกษา (สำนักงานสถิติการประถมศึกษา, 2533) ได้แก่ เขตการศึกษา 1 ได้แก่ จังหวัดนครปฐม นครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และกรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 5 ได้แก่ จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี เขตการศึกษา 6 ได้แก่ จังหวัดลพบุรี ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทองและอุทัยธานี เขตการศึกษา 7 ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ และเขตการศึกษา 12 ได้แก่ จังหวัดละโว้ เชียงใหม่ จันทบุรี ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และระยอง รวม 27 จังหวัด จำนวน 118 โรงเรียน

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวอย่างประชากร 3 ประเภท ดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง ปีการศึกษา 2536 จำนวน 11 จังหวัด 48 โรงเรียน และจำนวนครู 1,152 คน ซึ่งสอนนารายวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับชั้น ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรี และนาฏศิลป์ กิจกรรมสร้างนิสัย งานบ้าน งานเกษตร งานเลือก และภาษาอังกฤษ ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) ผู้วิจัยดำเนินการเป็นลำดับ ดังนี้
 - ขั้นที่ 1 สุ่มจังหวัดที่ศึกษา โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากตามสัดส่วนร้อยละ 40 ของจำนวนจังหวัดทั้งหมดในภาคกลาง 27 จังหวัด ซึ่งแบ่งตามเขตภาคภูมิศาสตร์ของสำนักงานสถิติการประถมศึกษา ปี 2533 และกระจายอยู่ในเขตการศึกษา จำนวน 5 เขตการศึกษา คือ เขตการศึกษาที่ 1 เขตการศึกษาที่ 5 เขตการศึกษาที่ 6 เขตการศึกษาที่ 7 และเขตการศึกษาที่ 12 โดยเลือกสุ่มตัวอย่างได้ดังนี้
 - เขตการศึกษาที่ 1 ได้ 2 จังหวัด จากจำนวนจังหวัดทั้งหมด 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี และกรุงเทพมหานคร
 - เขตการศึกษาที่ 5 ได้ 2 จังหวัด จากจำนวนจังหวัดทั้งหมด 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี และสุพรรณบุรี
 - เขตการศึกษาที่ 6 ได้ 3 จังหวัด จากจำนวนจังหวัดทั้งหมด 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี
 - เขตการศึกษาที่ 7 ได้ 1 จังหวัด คือจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นตัวแทนในเขตภาคกลางเพียงจังหวัดเดียว
 - เขตการศึกษาที่ 12 ได้ 3 จังหวัด จากจำนวนจังหวัดทั้งหมด 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา
- รวมจังหวัดที่เลือกศึกษาทั้งหมด 11 จังหวัด

ขั้นที่ 2 นำโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จากจังหวัดที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 ทั้งหมดมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ดังต่อไปนี้ จังหวัดปทุมธานี 5 โรงเรียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร 2 โรงเรียน จังหวัดกาญจนบุรี 4 โรงเรียน จังหวัดสุพรรณบุรี 5 โรงเรียน จังหวัดลพบุรี 5 โรงเรียน จังหวัดสระบุรี 4 โรงเรียน จังหวัดสิงห์บุรี 5 โรงเรียน จังหวัดนครสวรรค์ 4 โรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี 4 โรงเรียน จังหวัดนครนายก 5 โรงเรียน และจังหวัดฉะเชิงเทรา 5 โรงเรียน รวมทั้งหมด 48 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร 48 โรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นที่ 2 โดยใช้อวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) โดยแยกตามรายวิชาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ชั้นละ 12 รายวิชา รายวิชาละ 1 คน ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย 1 คน คณิตศาสตร์ 1 คน สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1 คน จริยศึกษา 1 คน ศิลปะศึกษา 1 คน พลศึกษา 1 คน ดนตรีและนาฏศิลป์ 1 คน กิจกรรมสร้างนิสัย 1 คน งานบ้าน 1 คน งานเกษตร 1 คน งานเลือก 1 คน และภาษาอังกฤษ 1 คน รวมครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน ได้ครูผู้สอนโรงเรียนละ 24 คน รวมครูผู้สอนทั้งหมด 1,152 คน

2. ตัวอย่างประชากรที่เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับวิเคราะห์เอกสาร โดยวิธีแบบวิเคราะห์เอกสารซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์เอกสารและหลักฐานต่างๆ ของห้องสมุดเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือนของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 จำนวนวัสดุสารนิเทศที่ปรากฏในห้องสมุดโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง ปีการศึกษา 2536 จำนวน 7 จังหวัด 18 โรงเรียน ใช้อวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) ผู้วิจัยดำเนินการเป็นลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มจังหวัดที่ศึกษา โดยใช้อวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากตามสัดส่วนร้อยละ 25 (ระยอง วรรณสุต, 2525) ของจำนวนจังหวัดทั้งหมดในภาคกลาง 27 จังหวัด ได้ดังนี้

เขตการศึกษาที่ 1 ได้ 1 จังหวัด จากจำนวนจังหวัดทั้งหมด 6
จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี

เขตการศึกษาที่ 5 ได้ 1 จังหวัด จากจำนวนจังหวัดทั้งหมด 6
จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี

เขตการศึกษาที่ 6 ได้ 2 จังหวัด จากจำนวนจังหวัดทั้งหมด 7
จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี และ สระบุรี

เขตการศึกษาที่ 7 ได้ 1 จังหวัด คือจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็น
ตัวแทนในเขตภาคกลาง เพียงจังหวัดเดียว

เขตการศึกษาที่ 12 ได้ 2 จังหวัด จากจำนวนจังหวัดทั้งหมด 7
จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี และ นครนายก

รวมจังหวัดที่เลือกศึกษาทั้งหมด 7 จังหวัด

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จากจังหวัดที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ
ธรรมดา (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากตามสัดส่วนร้อยละ 50 ของจำนวน
โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรแต่ละจังหวัด ได้ตัวอย่างประชากรดังต่อไปนี้ จังหวัดปทุมธานี
3 โรงเรียน จาก 5 โรงเรียน จังหวัดราชบุรี 3 โรงเรียน จาก 5 โรงเรียน จังหวัดลพบุรี
3 โรงเรียน จาก 5 โรงเรียน จังหวัดสระบุรี 2 โรงเรียน จาก 4 โรงเรียน จังหวัดนคร
สวรรค์ 2 โรงเรียน จาก 4 โรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี 2 โรงเรียน จาก 4 โรงเรียน
และจังหวัดนครนายก 3 โรงเรียน จาก 5 โรงเรียน รวมทั้งหมด 18 โรงเรียน

3. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสังเกตสภาพโดยทั่วไปของห้องสมุดและ
สภาพการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครู ใช้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเดียวกับแบบ
วิเคราะห์เอกสาร คือจำนวนโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร 18 โรงเรียน สำหรับการสุ่ม
ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูเพื่อใช้ในการสังเกตสภาพการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ใช้
วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) โดยสุ่มตัวอย่างครูผู้สอนในระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชั้นละ 1 คน ดังนี้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้จำนวนครูผู้สอนที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างในการสังเกตโรงเรียนละ 1 คน รวม 18 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้จำนวน
ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสังเกตโรงเรียนละ 1 คน รวม 18 คน รวมทั้งหมด 36 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสังเกต อย่างละ 1 ชุด โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญของการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนจากเอกสาร ตำรา วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสังเกต

1.2 ติดต่อขอกรอบคำถาม ร่างมาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา และแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2533 จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขต และสร้างแบบสอบถาม แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสังเกต

1.3 นำเครื่องมือฉบับร่างพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อความและสำนวนภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือฉบับชั่วคราว

1.4 นำเครื่องมือฉบับชั่วคราวไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากรคือครูผู้สอนโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 โรงเรียน โดยใช้สำหรับแบบสอบถามจำนวน 30 คน สำหรับแบบวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 3 โรงเรียน และสำหรับแบบสังเกต จำนวน 6 คน แล้วนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์

1.5 เมื่อตรวจดูเรียบร้อยแล้ว จึงนำส่งพิมพ์และอัดสำเนาพร้อมที่จะนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงได้

2. ลักษณะของเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Check List) และคำถามแบบปลายเปิด (Opened Form) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก มีจำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกและเติมข้อความมีจำนวน 24 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) การใช้บริการและกิจกรรมของห้องสมุด จำนวน 6 ข้อ
- 2) การใช้วัสดุสารนิเทศของห้องสมุด จำนวน 6 ข้อ
- 3) การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนการสอน จำนวน 6 ข้อ
- 4) การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเสริมความรู้ของครู จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครู เป็นแบบคำถามปลายเปิด มีจำนวน 5 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) การใช้บริการและกิจกรรมของห้องสมุด จำนวน 1 ข้อ
- 2) การใช้วัสดุสารนิเทศของห้องสมุด จำนวน 1 ข้อ
- 3) การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนการสอน จำนวน 1 ข้อ
- 4) การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเสริมความรู้ของครู จำนวน 1 ข้อ

2.2 แบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับสถิติการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นรายวัน รายสัปดาห์และรายเดือน ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 และจำนวนวัสดุสารนิเทศที่ปรากฏในห้องสมุด ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง ปีการศึกษา 2536

2.3 แบบสังเกตเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของห้องสมุดและสภาพการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง ปีการศึกษา 2536 ซึ่งผู้วิจัยลงไปสังเกตด้วยตนเอง เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

ลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Check List) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของห้องสมุด เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก มีจำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก มีจำนวน 71 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 คำน ดังนี้

- 1) การใช้บริการและกิจกรรมของห้องสมุด จำนวน 31 ข้อ
- 2) การใช้วัสดุสารนิเทศของห้องสมุด จำนวน 24 ข้อ
- 3) การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ
- 4) การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเสริมความรู้ของครู จำนวน 6 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละประเภท โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 ขอให้บัณฑิตวิทยาลัยออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลให้แก่ผู้วิจัย

1.2 นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคกลาง

1.3 นำหนังสืออนุญาตจากเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แจ้งไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 13 จังหวัด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรในแต่ละจังหวัด และขอให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดในแต่ละจังหวัดแจ้งไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอและผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียน และครูใหญ่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ

1.4 ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ดังนี้

1) แบบสอบถามที่ส่งและรับคืนด้วยตนเอง ใช้วิธีการโดยผู้วิจัยไปส่งและรับคืนด้วยตนเองในบางจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เดียวกันกับจังหวัดที่ใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสังเกต จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดบhumธานี ลพบุรี นครสวรรค์ นครนายก และปราจีนบุรี รวมจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 23 โรงเรียน โรงเรียนละ 24 ชุด รวมแบบสอบถามที่ส่งด้วยตนเองทั้งหมด 552 ชุด และรับกลับคืนด้วยตนเองทั้งหมด 552 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

2) แบบสอบถามที่ส่งและรับคืนทางไปรษณีย์ ใช้วิธีการโดยผู้วิจัยแนบหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จดหมายแนะนำตัว พร้อมกับค่าจ้างรายละเอียดยที่ส่งทางไปรษณีย์ในวันที่ 14 มิถุนายน 2536 ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียน และครูใหญ่โรงเรียนที่ทำการวิจัย จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี และฉะเชิงเทรา รวมจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 25 โรงเรียน โรงเรียนละ 24 ชุด รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทางไปรษณีย์ทั้งหมด 600 ชุด ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทุกแห่ง เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2536 รวมจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทางไปรษณีย์ทั้งหมด 576 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96

รวมแบบสอบถามที่ส่งและรับคืนด้วยตนเอง และที่ส่งและรับคืนทางไปรษณีย์ทั้งหมด 1,152 ชุด ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 1,128 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.92

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสาร

2.1 ผู้วิจัยเดินทางไปยังโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 โรงเรียน ใน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดบhumธานี ราชบุรี ลพบุรี สระบุรี นครสวรรค์ นครนายก และปราจีนบุรี โดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จดหมายแนะนำตัวพร้อมกับค่าจ้างรายละเอียดยที่ส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนและครูใหญ่โรงเรียน เพื่อรับทราบและแจ้งไปยังครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดหาเอกสาร และหลักฐานต่างๆ ของห้องสมุดเกี่ยวกับสถิติการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 และจำนวนวัสดุสารนิเทศที่ปรากฏในห้องสมุด

2.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์เอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ของห้องสมุดเกี่ยวกับสถิติการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นรายวัน รายสัปดาห์และรายเดือน จากโรงเรียนที่มีเอกสารและหลักฐานหาวิเคราะห์ จำนวน 16 โรงเรียน และไม่มีเอกสารและหลักฐานหาวิเคราะห์จำนวน 2 โรงเรียน สำหรับการวิเคราะห์จำนวนวัสดุสารนิเทศที่ปรากฏในห้องสมุด มีจำนวนโรงเรียนที่มีเอกสารและหลักฐานหาวิเคราะห์ครบทุกโรงเรียนจำนวน 18 โรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกต

3.1 ผู้วิจัยส่งจดหมายไปยังครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 18 โรงเรียน ใน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี ราชบุรี ลพบุรี สระบุรี นครสวรรค์ นครนายกและปราจีนบุรี เพื่อขอรับทราบรายละเอียดการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และตารางการใช้ห้องสมุดของโรงเรียน ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกรกฎาคม 2536

3.2 ผู้วิจัยเดินทางไปยังโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามวันและ เวลาในตารางการใช้ห้องสมุดของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ตามที่ครูบรรณารักษ์แต่ละโรงเรียนแจ้งมา โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.2.1 ผู้วิจัยสังเกตสภาพโดยทั่วไปของห้องสมุดโรงเรียน โดยอาศัยแบบสังเกตตอนที่ 1 ซึ่งมีจำนวน 10 ข้อ เพื่อเก็บข้อมูลในด้านลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดทั่ว ๆ ไป ได้แก่ ที่ตั้ง เนื้อที่ ขนาดและบรรยากาศ

3.2.2 ผู้วิจัยสังเกตสภาพการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชั้นละ 1 คน โดยใช้แบบสังเกต ตอนที่ 2 ซึ่งมีจำนวน 71 ข้อ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้ห้องสมุดของครูใน 4 ด้าน คือ การใช้บริการและกิจกรรมของห้องสมุด จำนวน 31 ข้อ การใช้วัสดุสารนิเทศของห้องสมุด จำนวน 24 ข้อ การใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ และการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเสริมความรู้ของครู จำนวน 6 ข้อ

ในแต่ละครั้งของการสังเกตจะสังเกตพฤติกรรมการสอนในห้องสมุดเท่านั้น โดยสังเกตจนจบกระบวนการสอน ซึ่งใช้เวลาครั้งละประมาณ 60 นาที โรงเรียนละ 2 ครั้ง คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ครั้ง และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ครั้ง

เป็นจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 18 โรงเรียน ใช้เวลาในการสังเกตรวมทั้งหมด 36 ครั้ง
 การบันทึกข้อมูลในการสังเกตการสอนแต่ละครั้ง ผู้วิจัยบันทึกข้อมูล
 เฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่นับความถี่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำกันในการสังเกต และ
 ถือว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละชั้นของการสอนที่ครูปฏิบัติเพียง 1 รายการ ถือว่าครูได้ปฏิบัติ
 พฤติกรรมในชั้นนั้นแล้ว เมื่อสังเกตการสอนจนครบ 1 หน่วยย่อยการเรียน จึงนับจำนวน
 พฤติกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแต่ละประเภท มีดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของ
 ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่
 5-6 วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้ง เสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบ
 ความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครู
 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้ง เสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบ
 ความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับปัญหาการ
 ใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน วิเคราะห์โดยสรุปรวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่
 ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด นำมารวมเป็นข้อแล้ว เรียงลำดับจากข้อมูลที่มีผู้เสนอมากที่สุดไป
 หาข้อมูลที่มีผู้เสนอน้อยที่สุด ตามลำดับ

2. ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับสถิติการใช้ห้องสมุดของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นรายวัน รายสัปดาห์และรายเดือน และจำนวนวัสดุสารนิเทศที่
 ปรากฏในห้องสมุด วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้ง เสนอข้อมูลในรูป
 ตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลจากแบบสังเกตเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของห้องสมุดโรงเรียน และสภาพการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 นำมาวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของห้องสมุดโรงเรียน วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

การสรุปอภิปรายข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปอภิปรายในประเด็น

1. ครูในแต่ละกลุ่มใช้บริการห้องสมุดประเภทใดมากและน้อยอย่างไร
2. โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร จัดบริการห้องสมุดในรูปใด บรรยากาศของห้องสมุดเป็นอย่างไรในภาพรวม
3. ครูใช้บริการของห้องสมุดได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ และสาเหตุที่ทำให้ครูไม่ใช้บริการของห้องสมุด
4. ข้อคิดเห็นส่วนใหญ่มุ่งเน้นการรับบริการของห้องสมุดในด้านใด และบริการของห้องสมุดในด้านใดยังไม่เป็นที่พอใจของผู้ใช้